

Paties populiariausio žieminės žūklės atributo - avižėlės - sukurta jau net ne šimtai, o tūkstančiai įvairaus kalibro, svorio ir formų modelių. Kas toji avižėlė, kaip ji atsirado ir kodėl tapo tokia nepamainoma?

INFORMACIJA IŠ ARCHYVO: "Avižėlė - tai nedidelis, 6 -15mm ilgio, 0,5-1g svorio alavinis, švininis, žalvarinis ar varinis svarelis su kabliuku. Avižėlė pritvirtinama prie valo, perveriant jį pro avižėlės svorio centre padarytą skylutę. Apačioje užmezgamas mazgas arba ant kabliuko užneriama kilputė. Pritvirtinta prie valo avižėlė turi kaboti taip, kad kabliukas būtų gulsčioje arba artimoje jai padėtyje. Avižėlė gali būti įvairios formos: avižos grūdo (iš čia ir kilo pavadinimas), šratelio, varvančio lašo, blakutės..."

("Meškeriojimas". Vilnius, 1957, ps. 143.)

Kad ir kokia gausi avižėlių kolekcija būtų surinkta meškeriootojo skrynelėje, tačiau prieš žieminės žūklės pradžią kiekvienas užsuka į meškeriojimo reikmenų parduotuvę ir pasižvalgo, kas naujo atsirado šių masalų pasiūloje. Kodėl? Juk kolekcionavimu to nepavadinsi...juoba kad pirkdamas naują masalą ar savo dirbtuvėlėje konstruodamas naują avižėlę, kiekvienas meškeriootojas galvoja ne apie tai, kaip gražiai ir išskirtinai ji atrodys naujoje dėžutėje, o kaip ir kur jį panaudos.

Avižėlė yra vienas gudriausių išradimų žūklės istorijoje. Visų pirmiausia ji atlieka svarelio funkciją. Avižėlė skirta greitai ir tiksliai nugramzdinti masalą į reiki amagylį. Priklausomai nuo to, ir kaip gaudoma, avižėlės svoris ir medžiaga, iš kurios ji pagaminta, gali būti labai įvairi. Buvo laikas, kai gramo svorio avižėlė laikyta stambia ir sunkia, o dabar ir penkių gramų avižėlė nieko nestebina. Poledinėje žūklėje vienas svarbiausių faktorių - užfiksuoti dažniausiai labai jautrų kibimą. Avižėlė idealiai atlieka šią funkciją, nes sudarydama monolitą -kabliukas plus svarelis -

Ji leidžia iš poledinės žūklės įnagio konstrukcijos išmesti visas kibimą pastebėti kliudančias grandis. Todėl tarp avižėlę stveriančios žuvies ir sargelio yra tiesioginis ryšys. Tai ir yra viena svarbiausių avižėlės populiarumo priežasčių. Galbūt bus sukurta dar kas nors tobulesnio, bet kol kas avižėlė lieka nepakeičiama. Antra, avižėlė - tai ne tik svarelio ir kabliuko monolitas, bet ir masalas tiesiogine to žodžio prasme. Sukurta nemaža serija avižėlių, kuriomis patartina meškerioti be natūralaus masalo. Žinoma, tam tikslui reikia įvaldyti specialią techniką, atitinkamai paruošti meškerėlę (ar kelias), o tam tikrais atvejais vertėtų įsigyti arba pasigaminti specialius stovus, sargelius. Avižėlės tokiai žūklei (pavyzdžiui, garsiosios "dreisenos") namų sąlygomis nelabai pasigaminsi - tai patentuoti masalai, kuriami šiuolaikinėmis technologijomis "apginkluotose" gamyklose.

Avižėle gaudomos žuvis, kurios žiemą maitinasi, tai: ešeriai, kuojos, karšiai, raudės, vėgėlės, aukšlės, seliavos, sykai. Upėse (po ledu) galėtų būti šapalai, gružliai ir meknės. Žinoma, didžiąją mūsų meškeriojų laimikių dalį sudaro ešeriai ir kuojos. Todėl ir didžioji dalis avižėlių skirta gaudyti būtent šioms žuvims.

KLASIKINIS "ŠRATELIS"

Tikrosios avižėlės prasidėjo nuo vadinamojo "šratelio" - tai rutulio formos avižėlė, nulieta iš švino. Šios avižėlės atsirado meškeriojų skrynelėse 1952-1955 metais. Vieni jas darė iš įvairaus dydžio svarelių, kiti pirkdavo turguje, kuris tuomet greičiausiai reaguodavo į meškeriojų poreikius ir pasiūlydavo savadarbių naujovių. Pirmas avižėles tuomet daug kas naudodavo paprasčiausiai vietoj svarelio, o meškeriodavo, kaip ir buvo įprasta, su plūdele. Po trejų ketverių metų avižėlininkai jau aiškiai išsiskyrė iš kitų poledinės žūklės mėgėjų, nes pradėjo naudoti jautrius sargelius. Tada ir prasidėjo iki dabar nesibaigiantis avižėlių triumfas ir jų tobulinimo procesas. Klasikinis "šratelis", kartu su sargeliais iš "šerno" plauko ir metalo juostelių, pirmiausia pasirodė poledinės žūklės varžybų dalyvių arsenale. Visai natūralu, kad naujovėmis pirmi susidomi sportininkai - savotiškas meškeriojų avangardas, nuolat ieškantis nepramintų takų. Juoba kad daugelis sportininku parsivežė iki tol nematytų avižėlių iš varžybų Rusijoje ir ten savo akimis išvydo naujo masalo privalumus. Vietiniai meistrai gan greitai pagamino formas ir ėmė lieti avižėles, tad vis daugiau žvejų susipažindavo su nauju masalu. Netrukus avižėlių įvairovė labai pagausėjo: atsirado grūdo, lašo, skruzdėlės, vabaliuko formos masalų, ir vis daugiau meškeriojų ėmė naudoti lengvas meškerėles su sargeliais. Jau 1957-1960rn Lietuvoje pasirodė perlamutru (danga iš nagų lako), variu ir sidabru dengtos avižėlės. Žinoma, klasikinis šratelis ir dabar yra plačiai naudojamas ir netgi išgyvena atgimimą. Tai pastebima pietryčių ir pietvakariu Lietuvoje, kur vyrauja nuomonė, jog tai pats geriausias masalas mešrams gaudyti.

INFORMACIJA IŠ ARCHYVO:

"1947 metais leidinys "Sputnik rybolova - udilščika Moskovskoj oblasti" išspausdino informaciją, kad maskviečiai meškeriojant modernizavo žieminę plūdinę meškerę: vietoj įprasto svarelį panaudojo svarelį, į kurį įlietas kabliukas. Tai buvo bene pirma žinia apie avižėlės prototipo panaudojimą žūklėje. Tačiau žūklės įrankių evoliucijos žinovas U. Samarinas, pirmasis išsamiai aprašęs žūklę avižėle ir jos tipus, mano, kad tikroji autorystė priklauso Uralo meškeriojant, kurie nuo seno naudojami panašia žūklės technika ir masalui naudojo šoniplauką, kuri populiariai vadinama "mormyšu" arba "bormašu". Matyt, nuo šio pavadinimo kilo ir rusiškas pavadinimas. D. Samarinas šitaip teigdamas remiasi ne tik savo patirtimi, bet ir užrašais L.

Sabanejevo, aprašiusio, kaip meškeriojama naudojant "mormyšą". Maskviečiai tik patobulino seną gerą idėją, pritaikydami ją lengvoms meškerėlėms, ir sukūrė avižėlių arsenalą, kuris ilgainiui tapo populiarius visoje Europoje."

Gryno švino spalvos arba dažytos Švininės avižėlės ilgą laiką buvo pagrindiniu masalu poledinėje žūklėje. Vilnietis meškeriojant J. Buivydas prieš kokius penkiolika metų parodė pas jį išlikusias antros kartos avižėles, kuriomis Lietuvos meškeriojant naudojami šeštame dešimtmetyje. Dauguma jų buvo šrato arba avižos formos, nuo 5 iki 30mm ilgio bei 5-30gir1-5g svorio. Tokiomis avižėlėmis buvo meškeriojama 1-20m gylyje, daugiausia ežeruose, nes Kuršių mariose stintoms gaudyti buvo naudojamos plūdinės meškerės. To meto avižėlės "apginkluotos" palyginus dideliais kabliukais - pagal dabartinę klasifikaciją 10-8 numerio, pagal tuometinį žymėjimą 4-6 numerio. Tuo metu buvo paplitusios cilindriuko formos avižėlės, bet kai kas darydavo ir kubelio, ir lėkštutės formos avižėles.

AVIŽĖLĖS METAMORFOZĖS

Tobulėjant poledinės žūklės įrankiams ir atsirandant meškerėlėms iš sintetinių medžiagų (stiklo pluošto ir elastingos plastmasės viršūnėlės), atsirado ir galimybė naudoti plonesnius valus, be to, buvo sukurti tvirtesni plono skersmens valai. Pasidarė įmanoma naudoti ir lengvesnes

Avižėlės istorija ir dabartis

Parašė Viktoras Armalis

Penktadienis, 27 Sausis 2012 19:23

avižėles (ypač mažame gylyje), o joms gaminti naudojami metalai, kurių lyginamasis svoris mažesnis už švino. Šiuo laikotarpiu (t.y. 1960 - 1970m) tarp daugybės bandymų tobulinti avižėlę būtina paminėti vilniečio M. Tarakevičiaus modelius, kurie padarė didelę įtaką avižėlės liucijai mūsų krašte. Avižėlėms gaminti buvo naudojami taurūs metalai - melchioras ir sidabras.